

Адміністративне право і процес

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19435207>

**Конституційні засади судочинства та адміністративно-правові
засади провадження у справах про адміністративні правопорушення:
проблеми співвідношення при судовому розгляді**

Пузирний Вячеслав Феодосійович,

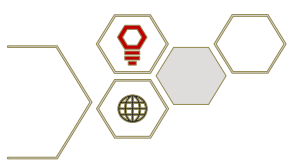
доктор юридичних наук, професор, проректор Пенітенціарної академії

України, Чернігів, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-5692-2990>

Прийнято: 20.03.2026 | Опубліковано: 31.03.2026

Анотація: У статті досліджено співвідношення конституційних засад судочинства, закріплених у статті 129 Конституції України, та адміністративно-правових засад провадження у справах про адміністративні правопорушення, передбачених КУпАП. Встановлено, що під час розгляду такої справи суд перебуває в особливому правовому становищі, оскільки одночасно виступає суб'єктом адміністративно-деліктної юрисдикції та органом судової влади, на який поширюються спеціальні конституційні вимоги. Це зумовлює існування двох взаємопов'язаних, але не тотожних рівнів регулювання: загальних засад провадження у справах про адміністративні правопорушення та спеціальних засад судочинства, які діють лише тоді, коли справу розглядає суд. Різниця між ними полягає не лише у джерелі закріплення, а й у функціональному призначенні, змісті, обсязі процесуальних гарантій та юридичних наслідках порушення. Розкрито зміст таких конституційних засад, як рівність учасників процесу перед законом і



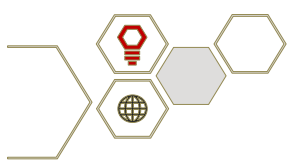
судом, забезпечення доведеності вини, змагальність сторін, право на захист, гласність судового процесу, розумні строки розгляду справи, право на апеляційний перегляд та обов'язковість судового рішення. На підставі аналізу положень КУпАП виокремлено систему адміністративно-правових засад провадження, серед яких законність, правова визначеність у часових межах відповідальності, відкритість розгляду, право на юридичну допомогу, право на оскарження, своєчасність розгляду, повне й об'єктивне з'ясування обставин, заборона повторного притягнення до відповідальності, обов'язковість постанови. Зроблено висновок, що конституційні засади судочинства у справах про адміністративні правопорушення не є простим дублюванням засад адміністративно-деліктного провадження, а встановлюють підвищений стандарт діяльності суду як носія судової влади.

Ключові слова: адміністративні правопорушення, конституційні засади, Кодекс України про адміністративні правопорушення, механізм правового регулювання, правосуддя, адміністративна відповідальність, судовий процес, судочинство, правопорушення, правове регулювання.

Constitutional principles of judicial proceedings and administrative-law principles of proceedings in cases on administrative offences: issues of correlation in court examination

Viacheslav Puzyrnyi,
Doctor of Law, Professor,
Vice-Rector of the Penitentiary Academy of Ukraine
Chernihiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-5692-2990>

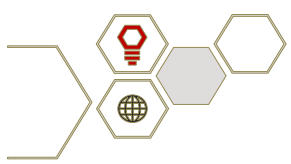
Abstract: The article examines the correlation between the constitutional principles of judicial proceedings enshrined in Article 129 of the Constitution of Ukraine and the administrative-law principles governing proceedings in cases on



administrative offences under the Code of Ukraine on Administrative Offences. It is established that when hearing such a case the court occupies a special legal position, since it simultaneously acts as a subject of administrative-delict jurisdiction and as a body of judicial power bound by special constitutional requirements. It is substantiated that this creates two interrelated but not identical levels of regulation: the general principles of administrative-offence proceedings and the special principles of judicial proceedings that apply only when a case is examined by a court. It is proved that the difference between them lies not only in the source of regulation, but also in their functional purpose, substantive content, scope of procedural guarantees and legal consequences of their violation. The article reveals the content of such constitutional principles as equality of participants before the law and the court, proof of guilt, adversarial procedure, the right to defence, openness of the trial, reasonable time of consideration, the right to appellate review and the binding force of judicial decisions. Based on the analysis of the Code of Ukraine on Administrative Offences, the author identifies the system of proper administrative-law principles of such proceedings, including legality, legal certainty within temporal limits of liability, openness of consideration, the right to legal assistance, the right to appeal, timeliness, full and objective clarification of circumstances, the prohibition of double liability and the binding force of the ruling.

Keywords: administrative offenses, constitutional principles, Code of Ukraine on Administrative Offenses, mechanism of legal regulation, justice, administrative responsibility, judicial process, legal proceedings, offenses, legal regulation.

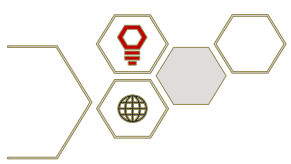
Постановка проблеми. Сучасний стан правового регулювання розгляду справ про адміністративні правопорушення в Україні характеризується наявністю внутрішньо суперечливої моделі, у межах якої суд, розглядаючи справу за Кодексом України про адміністративні правопорушення, фактично поєднує риси органу адміністративно-деліктної юрисдикції та органу судової



влади. Така конструкція зумовлює складне питання про те, якими саме засадами має бути зв'язаний суд у цій процедурі: лише загальними засадами провадження у справах про адміністративні правопорушення, що впливають із КУпАП, чи також повним комплексом конституційних засад судочинства, визначених статтею 129 Конституції України. Саме у цій площині виникає колізія між спрощеною природою адміністративно-деліктного провадження та підвищеними стандартами діяльності суду як носія судової влади.

Проблема посилюється тим, що КУпАП не є процесуальним законом у класичному розумінні, однак передбачає участь суду у вирішенні питань про винуватість особи та застосування до неї заходів державного примусу. За таких умов відсутність чіткого доктринального і нормативного розмежування між адміністративно-правовими засадами провадження та конституційними засадами судочинства породжує ризики зниження стандартів захисту прав особи та деформації ролі суду. Отже, наукового осмислення потребує не лише зміст кожної із названих засад, а й саме їх співвідношення, функціональне призначення та значення для формування належної моделі судового розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти співвідношення засад судочинства та засад провадження у справах про адміністративні правопорушення в сучасній науці висвітлено переважно фрагментарно. Так, Д. Свояк і М. Бурлак, як практикуючі юристи у сфері правосуддя, акцентують увагу на безсторонності суду та неприпустимості перебрання суддею функції сторони обвинувачення, що має значення для розуміння змісту засади рівності учасників процесу перед законом і судом. О. Бабіков розкриває право на захист як ключову гарантію справедливого провадження, О. Штефан аналізує зміст гласності судового процесу та його повного фіксування технічними засобами, Й. Горінецький, І. Нестерова, Н. Реплюк досліджують критерії розумності строків, М. Гудима та В. Кройтор — значення обов'язковості судового рішення і його співвідношення з

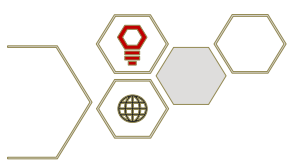


механізмами перегляду судових актів. Водночас І. Проць звертає увагу на хибність ототожнення адміністративного судочинства з процедурою, врегульованою КУпАП, а В. Залужний формує загальнотеоретичне підґрунтя для розуміння адміністративно-правових засад як самостійної нормативної категорії.

Натомість комплексний аналіз того, як саме співвідносяться конституційні засади судочинства, закріплені у статті 129 Конституції України, із засадами провадження у справах про адміністративні правопорушення, що випливають із положень КУпАП, а також у чому полягає їх функціональна, змістовна і юридична нетотожність у разі розгляду справи судом, у науковій літературі фактично відсутній.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність значної кількості наукових праць, присвячених конституційним засадам судочинства, а також загальному поняттю адміністративно-правових засад, у науці досі не розв'язано ключового питання про співвідношення двох нормативних рівнів, у межах яких діє суд під час розгляду справ за КУпАП. Недостатньо з'ясовано, чи слід розглядати засади провадження у справах про адміністративні правопорушення та конституційні засади судочинства як тотожні за змістом правові явища, чи, навпаки, як самостійні, хоч і взаємопов'язані системи гарантій, що мають різне джерело закріплення, різне функціональне призначення та різні юридичні наслідки порушення.

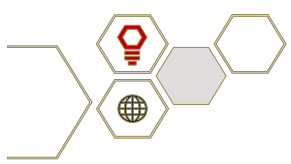
Невирішеним залишається і питання про те, якою мірою суд, розглядаючи справу про адміністративне правопорушення, пов'язаний лише спрощеною адміністративно-деліктною процедурою, а якою — підвищеним конституційним стандартом здійснення правосуддя. Не отримали належного наукового пояснення межі відмежування рівності перед законом і органом, який розглядає справу, від рівності учасників судового процесу перед законом і судом; права на подання пояснень і доказів — від змагальності сторін; відкритості розгляду — від гласності судового процесу та його повного



технічного фіксування. Саме тому подальшого дослідження потребує питання про те, чи не підмінює чинна модель розгляду справ за КУпАП конституційний зміст судочинства адміністративною процедурою та які правові наслідки це має для забезпечення прав особи.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є з'ясування співвідношення конституційних засад судочинства та адміністративно-правових засад провадження у справах про адміністративні правопорушення, а також визначення особливостей їх реалізації у випадках, коли таку справу розглядає суд. Для досягнення поставленої мети у статті визначено такі завдання: проаналізувати зміст конституційних засад судочинства; з'ясувати систему адміністративно-правових засад провадження у справах про адміністративні правопорушення, що впливають із положень КУпАП; розмежувати засади провадження у справах про адміністративні правопорушення та засади судочинства у справах цієї категорії за критеріями джерела закріплення, змісту та функціонального призначення; встановити, у чому полягає дуалістична природа суду під час розгляду справ за КУпАП як суб'єкта адміністративно-деліктної юрисдикції та як органу судової влади; дослідити, чи можуть окремі засади адміністративно-деліктного провадження вважатися змістовно тотожними відповідним конституційним засадам судочинства; визначити вплив конституційних засад судочинства на стандарт захисту прав особи у справах про адміністративні правопорушення; сформулювати узагальнюючі висновки щодо необхідності розглядати конституційні засади судочинства у справах про адміністративні правопорушення як самостійну спеціальну систему гарантій, що не поглинається положеннями КУпАП.

Виклад основного матеріалу дослідження. Статтею 129 Конституції України визначено дев'ять основних засад судочинства: 1) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; 2) забезпечення доведеності вини; 3) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх

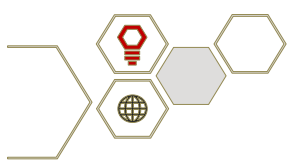


доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; 4) підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором; 5) забезпечення обвинуваченому права на захист; 6) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; 7) розумні строки розгляду справи судом; 8) забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення; 9) обов'язковість судового рішення [1].

Конституційний Суд України вказав на необхідність визначення сутнісного змісту права (в даному випадку на судовий захист) з урахуванням конституційно установлених засад судочинства як гарантій, що забезпечують його ефективну реалізацію (п. 2.1) [2]. Тобто засади судочинства - це фундамент, який тримає конструкцію конституційних прав і свобод, через яку відбувається їх реалізація. У подальшому аналізі для з'ясування співвідношення конституційних засад судочинства та адміністративно-правових засад провадження за КУпАП використано нормативно-догматичний, системно-структурний та порівняльно-правовий підходи, причому звернення до кримінального чи цивільного судочинства має виключно інтерпретаційне, а не нормативно-трансляційне значення.

В питанні рівності усіх учасників перед законом і судом йдеться про безсторонність незалежного суду. Представники правничої професії, зокрема Д. Свояк та М. Бурлак, наголошують на тому, що під час судового розгляду суддя не має перебирати на себе обов'язки «сторони обвинувачення» щодо доведення винуватості особи, стосовно якої складено відповідний протокол, у тому числі при допиті свідків, наданні пояснень потерпілою особою чи особою, щодо якої складено протокол, зокрема задавати питання щодо обставин, які стосуються доведення винуватості останньої [3, с. 120].

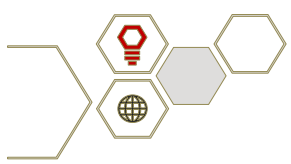
Щодо засади змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів й у доведенні перед судом їх переконливості Конституційний Суд України зауважив, що цю засаду потрібно відрізнити від засади рівності всіх



учасників судового процесу перед законом і судом. Це означає, що порушення кожної з них самотійно може мати наслідком порушення конституційного права на судовий захист. Якщо засада рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом стосується забезпечення саме рівних можливостей учасників судового провадження в наданні доказів та реалізації інших процесуальних прав, то засада змагальності, зокрема, вимагає, щоб у сторін був завчасний доступ до доказів та матеріалів, наданих будь-яким учасником судового провадження або отриманих судом з інших джерел, та можливість прокоментувати такі докази чи матеріали для впливу на рішення суду [4].

Суть конституційної засади забезпечення доведеності вини полягає в тому, що держава не має права домагатися обвинувального результату інакше, ніж через належне, законне й достатнє доказування винуватості особи у встановленій процедурі. Конституційний Суд України в Рішенні від 26 лютого 2019 року № 1-р/2019 наголосив, що «важливою гарантією дотримання прав підозрюваного та обвинуваченого у кримінальному процесі та обов'язковою складовою справедливого судового розгляду є презумпція невинуватості»; «елементом принципу презумпції невинуватості є принцип *in dubio pro reo*, згідно з яким при оцінюванні доказів усі сумніви щодо вини особи тлумачаться на користь її невинуватості»; «презумпція невинуватості особи передбачає, що обов'язок доведення вини особи покладається на державу» (перше речення абзацу першого, абзаци другий, третій пункту 4 мотивувальної частини) (п. 2.2) [5].

З цієї засади випливає і засада підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором. Як зазначила А. Поплавська, підтримання публічного обвинувачення в суді є найважливішим спектром процесуальної діяльності прокурора-обвинувача, який перебуває в нерозривному зв'язку з обов'язком сприяти цілям правосуддя та має на меті кримінальне переслідування особи за вчинене кримінальне правопорушення, представляти публічний інтерес

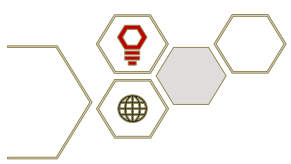


держави та суспільства і бути гарантом законних інтересів громадян, втягнутих у сферу правосуддя у кримінальних справах [6]. Водночас у провадженні за КУпАП ця конституційна засада не може розумітися як вимога механічного відтворення кримінально-процесуальної моделі участі прокурора. Її значення для справ про адміністративні правопорушення полягає передусім у функціональній забороні змішування юрисдикційної та обвинувачувальної ролей: суд не повинен підміняти собою суб'єкта, який ініціює притягнення до відповідальності, збирає та подає доказовий матеріал.

Безперечно, надважливою конституційною гарантією є право на захист. Порухення органами публічної адміністрації цього права, якщо це призвело до неможливості реалізації інших прав та свобод людини вже під час перегляду рішення суб'єкта владних повноважень судом, є підставою для скасування такого рішення. О. Бабіков визначає право на захист ключовим елементом справедливості кримінального процесу та зазначає, що участь захисника у кримінальному провадженні дозволяє забезпечити обвинуваченому конфіденційність та дотримання його права на невинуватість, уникнути тиску з боку правоохоронних органів, а також попередити зловживання слідчих, прокурорів і навіть суду. Захисник є гарантією захисту особи та справедливого правосуддя [7, с. 11].

Гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами об'єднує у собі три конституційні гарантії: відкритий і публічний характер судового розгляду; відкритість інформації щодо справи, що охоплює не лише допуск до зали, а й інформування про дату, час, місце слухання, доступ до рішень та можливість отримувати відомості про перебіг справи; повне фіксування технічними засобами, тобто обов'язкове створення технічного запису, який дає змогу перевірити, що саме відбувалося в суді.

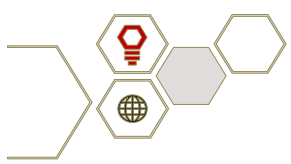
Проаналізувавши нормативно-правове регулювання у сфері цивільного судочинства, О. Штефан дійшла висновку, що принцип гласності та повного фіксування судового процесу охоплює відкритість судового розгляду, право



осіб бути присутніми у відкритому засіданні, можливість одержувати інформацію про перебіг справи, а також обов'язкове технічне фіксування судового засідання у визначених законом формах [8, с. 7–8]. Разом із тим наведені положення цивільного процесу мають у цій статті лише інтерпретаційне значення і використовуються для виявлення змісту відповідної конституційної засади, а не для прямого перенесення цивільно-процесуальних механізмів у провадження за КУпАП.

Розумні строки розгляду справи судом як конституційна засада судочинства означають обов'язок суду забезпечити вирішення справи у такий об'єктивно необхідний і достатній проміжок часу, який, з урахуванням складності справи, поведінки учасників та значення результату для особи, не міститиме ознак надмірних зволікань, але й не вимагатиме від судді поспішності прийняття рішення з метою уникнення неякісного правосуддя.

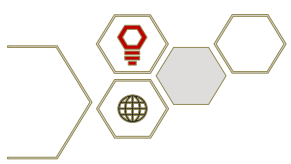
Й. Горінецький, І. Нестерова, Н. Реплюк, досліджуючи питання розумності строків у кримінальному провадженні, зазначили, що розумними вважаються строки, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень. Розумні строки не можуть перевищувати передбачені КПК України строки виконання окремих процесуальних дій або прийняття окремих процесуальних рішень. Проведення досудового розслідування у розумні строки забезпечує прокурор, слідчий суддя (в частині строків розгляду питань, віднесених до його компетенції), а судового провадження – суд. Критеріями для визначення розумності строків кримінального провадження є: 1) складність кримінального провадження, яка визначається з урахуванням кількості підозрюваних, обвинувачуваних та кримінальних правопорушень, щодо яких здійснюється провадження, обсягу та специфіки процесуальних дій, необхідних для здійснення досудового розслідування тощо; 2) поведінка учасників кримінального провадження; 3) спосіб здійснення слідчим, прокурором і судом своїх повноважень [9, с. 213].



Конституція України гарантує апеляційний перегляд судових рішень, а також касаційний перегляд, який не є абсолютним. Конституційний Суд України наголосив на тому, що відповідно до принципу «верховенства права» (правовладдя) «держава має запровадити таку процедуру апеляційного перегляду справ, яка забезпечувала б ефективність права на судовий захист на цій стадії судового провадження, зокрема давала б можливість відновлювати порушені права і свободи та максимально запобігати негативним індивідуальним наслідкам можливої судової помилки» (абзац дев'ятий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 23 листопада 2018 року № 10-р/2018); «апеляційний перегляд судового рішення, ухваленого судом першої інстанції, є важливим для утвердження і забезпечення прав і свобод людини, що є головним обов'язком держави (частина друга статті 3 Конституції України)» (п. 3) [10].

М. Гудима зауважила, що судові акти повинні обов'язково виконуватися, оскільки втрачатиметься основна мета вирішення справи, проте мова ведеться про законний справедливий, правосудний судовий акт, відтак не слід відкидати можливість існування судових помилок, механізми виправлення яких повинно передбачати законодавство. За відсутності останніх відбуватиметься повна нівеляція інших принципів судочинства – законності, об'єктивної істини, тощо, що й підтверджує нагальну потребу існування фундаментальної засади забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення, яка водночас не є суперечною принципу обов'язковості рішень суду [11, с. 255].

У цьому ж контексті обов'язковість судового рішення як конституційна засада судочинства означає загальнообов'язкову юридичну силу судового акта, яка зобов'язує всіх суб'єктів права визнавати судовий акт на рівні закону (на це прямо вказує введене у процесуальні кодекси поняття «набрання



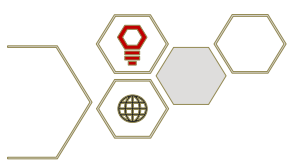
законної сили»), а також передбачає позитивний обов'язок держави забезпечити його реальне та своєчасне виконання.

Як зазначає В. Кройтор, принцип обов'язковості судового рішення означає, що з таким рішенням повинні рахуватися не лише сторони, а й інші органи, установи, посадові особи та суб'єкти, навіть якщо вони не брали безпосередньої участі у справі. Судове рішення є особливим правозастосовчим актом компетентного державного органу, а тому підлягає визнанню та виконанню всіма суб'єктами права [12, с. 177].

І. Проць зазначає, що до прийняття КАС України єдиним вірним аналітичним висновком було твердження про те, що адміністративне судочинство – це комплекс встановлених процесуальних правил, закріплених у Кодексі про адміністративні правопорушення. Певна стійкість думки про те, що КУпАП регулює адміністративне судочинство, не має раціональної основи [13, с. 375-376].

Кожен процесуальний закон містить набір конституційних засад судочинства у відповідній юрисдикції. Однак Кодекс України про адміністративні правопорушення у класичному розумінні не є процесуальним законом, а суддя при розгляді такої категорії справ прирівнюється до органу публічної адміністрації. Така дуалістична природа судового процесу створює ситуацію, у якій провадження у справах про адміністративні правопорушення в Україні перебуває у постійній напрузі між спрощеною процедурою адміністративно-деліктної юрисдикції та вимогами конституційних засад судочинства.

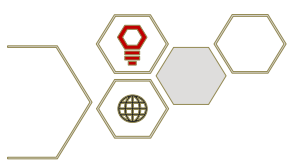
В. Залужний вказував на один з підходів, який під поняттям адміністративно-правових засад розуміє: а) виражені у адміністративному праві вихідні нормативно-керівні начала, що характеризують зміст і закономірності діяльності певного органу (суб'єкту), напрям здійснення політики чи певний вид діяльності; б) сутність (зміст) нормативного регулювання правових відносин у певній галузі чи за певним напрямом; в)



правова основа, джерело, на ґрунті якого будується той чи інший вид діяльності, виконання законодавчо визначених завдань певним суб'єктом; г) певна процедура здійснення (реалізації) певної політики (діяльності), що включає в себе мету, завдання, норми, методи, включно з елементами адміністративно-правового статусу суб'єктів; д) цілі, які мають бути досягнені у результаті реалізації певного напрямку політики чи діяльності, тощо [14].

За цього підходу родове поняття адміністративно-правових засад охоплює комплекс закріплених нормами адміністративного права параметрів і принципів регулювання, які концентруються на нормативно-правовому, суб'єктному та організаційно-управлінському рівнях. Тобто ця категорія охоплює правову основу, суб'єктний склад, компетенцію, процедури, методи, гарантії, цілі та організацію реалізації адміністративної діяльності. До складу цих засад належать засади провадження у справах про адміністративні правопорушення як видова, вузла категорія.

З аналізу положень КУпАП можна прослідкувати вказівку на наступні засади провадження: 1) законність, як базова засада провадження: провадження в справах про адміністративні правопорушення здійснюється на основі суворого додержання законності (стаття 7); 2) правова визначеність у часових межах притягнення до адміністративної відповідальності (стаття 247), рівність перед законом і органом, який розглядає справу (стаття 248); 3) відкритість розгляду (стаття 249); 4) право користуватися юридичною допомогою адвоката (право на захист) (стаття 268); 5) забезпечення права на оскарження постанови (стаття 268); свобода надання доказів (стаття 268); право виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача (стаття 248); своєчасність розгляду справи (стаття 245); захист від безпідставного притягнення до відповідальності в контексті повного і об'єктивного з'ясування обставин кожної справи (статті 245, 247, 251, 252); non bis in idem (стаття 247); обов'язковість постанови (стаття 298) [15].

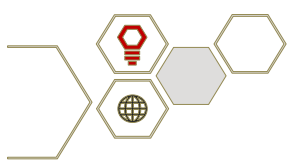


Натомість, засади судочинства у справах про адміністративні правопорушення — це спеціальна конституційна категорія, яка діє лише тоді, коли справу розглядає суд.

Таким чином, при розгляді справ за КУпАП суд пов'язаний одночасно двома рівнями засад — загальними засадами провадження у справах про адміністративні правопорушення і спеціальними конституційними засадами судочинства, бо, на відміну від адміністративного органу, суд діє ще й у режимі вимог статті 129 Конституції України.

При цьому, засади судочинства, що, на перший погляд, не мають суттєвих відмінностей (за виключенням змагальності сторін, підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором, гласності судового процесу та його повного фіксування технічними засобами) від засад адміністративно-деліктного провадження, насправді не можуть розглядатися як тотожні. Їхня відмінність полягає не лише у формальному джерелі закріплення, а й у функціональному призначенні, змісті та юридичних наслідках. Якщо загальні засади провадження у справах про адміністративні правопорушення визначають мінімально необхідний стандарт законного, своєчасного, повного й об'єктивного розгляду справи, то засади судочинства встановлюють підвищений конституційний стандарт здійснення юрисдикційної діяльності органом окремої гілки влади.

Висновки. У статті обґрунтовано, що при розгляді справ про адміністративні правопорушення суд не зводиться лише до суб'єкта адміністративно-деліктної юрисдикції, оскільки його діяльність визначається не тільки положеннями КУпАП, а й прямою дією конституційних засад судочинства. У зв'язку з цим показано, що засади провадження у справах про адміністративні правопорушення та засади судочинства у справах цієї категорії є взаємопов'язаними, проте не тотожними правовими явищами. Вони відрізняються за джерелом нормативного закріплення, сферою дії, функціональним призначенням, обсягом процесуальних гарантій і

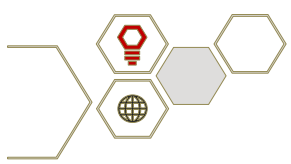


юридичними наслідками порушення. Загальні адміністративно-правові засади формують мінімально необхідний стандарт законного та своєчасного розгляду справи, тоді як конституційні засади судочинства забезпечують вищий рівень гарантій захисту прав особи, орієнтований на справедливий, неупереджений, публічний і змагальний розгляд справи незалежним судом.

Показано, що зовнішня схожість окремих засад не означає їх змістової тотожності: рівність перед органом, який розглядає справу, не дорівнює конституційному принципу рівності учасників судового процесу перед законом і судом; право на подання пояснень не охоплює повною мірою змісту змагальності сторін; відкритість розгляду не вичерпує принципу гласності судового процесу та його повного фіксування технічними засобами. Звернення у дослідженні до положень кримінального та цивільного судочинства використано не для ототожнення різних процесуальних режимів, а для уточнення мінімального конституційного змісту відповідних засад у межах судового розгляду справ за КУпАП. Отже, суд у такому провадженні діє в умовах подвійного нормативного режиму: як суб'єкт застосування адміністративно-деліктного законодавства і водночас як орган судової влади, безпосередньо пов'язаний конституційними засадами судочинства. Це свідчить про збереження концептуальної напруги між спрощеним адміністративним порядком і вимогами справедливого судочинства, а відтак — про потребу подальшого доктринального осмислення процесуальної природи таких проваджень і законодавчого уточнення місця суду в системі адміністративно-деліктної юрисдикції.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Конституція України; Верховна Рада України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 22.01.2026).

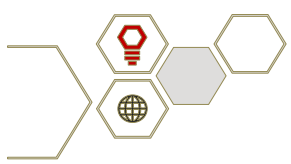


2. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Кременчуцького Анатолія Михайловича та Павлика Владислава Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) припису частини десятої статті 294 Кодексу України про адміністративні правопорушення : Рішення Конституційного Суду України від 21.07.2021 № 5-р(П)/2021 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v005p710-21> (дата звернення: 19.01.2026).

3. Свояк Д. В., Бурлак М. В. Безсторонність суду у справах щодо домашнього насильства. Актуальні проблеми судового права : матеріали Х міжнар. наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / відп. ред. Л. М. Москвич ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, каф. кримін. процесу ; Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, каф. юстиції ; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія», каф. орг., суд., правоохорон. органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об'єднання юристів ; ГО «Стале правосуддя». — Харків : Право, 2025. — С. 117-122. URL: <https://hdl.handle.net/11300/29746> (дата звернення: 20.01.2026).

4. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю «Рейнір Бізнес Груп» щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів абзацу першого частини третьої, абзаців першого, другого, третього частини четвертої статті 23 Закону України «Про прокуратуру» (щодо представництва прокурором інтересів держави в суді) : Рішення Конституційного Суду України від 03.12.2025 № 6-р(П)/2025 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v006p710-25> (дата звернення: 24.01.2026).

5. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Кротюка Олександра Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 частини першої статті 284 Кримінального процесуального кодексу України (справа



щодо презумпції невинуватості) : Рішення Конституційного Суду України від 08.06.2022 № 3-р(II)/2022 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v003p710-22> (дата звернення: 24.01.2026).

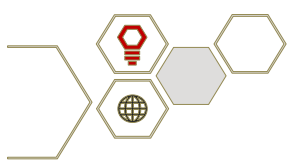
6. Поплавська А. В. Особливості підтримання публічного обвинувачення прокурором у справах про кримінальні правопорушення, вчинені у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг : дис. на здобуття ступеня д-ра філософії за спец. 081 «Право» (кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису) / Донецький державний університет внутрішніх справ. Кропивницький, 2024. 228 с. URL: <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2024/06/dysertacziya-poplavska.pdf> (дата звернення: 24.01.2026).

7. Бабіков О. П. Право на захист: регламентація, прогалини, зарубіжний досвід // Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. Т. 3, № 3 (ч. 3). С. 11–16. DOI: 10.24144/2788-6018.2025.03.3.1. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/334606> (дата звернення: 24.01.2026).

8. Штефан О. Принцип гласності та відкритості судового процесу і його повне фіксування технічними засобами в цивільному судочинстві України // Теорія і практика інтелектуальної власності. 2022. № 2(124). С. 5–14. DOI: 10.33731/22022.259739. URL: <https://inprojournal.org/2022-2-1/> (дата звернення: 22.01.2026).

9. Горінецький Й. І., Нестерова І. А., Реплюк Н. М. Забезпечення розумності строків кримінального провадження // *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2024. Вип. 83, ч. 3. С. 213–219. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.83.3.33. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/310578> (дата звернення: 23.01.2026).

10. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Плєскача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень ч. 3 ст. 307, ч. 3 ст.



309 Кримінального процесуального кодексу України : Рішення Конституційного Суду України від 17.06.2020 № 4-р(II)/2020 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/va04p710-20> (дата звернення: 21.01.2026).

11. Гудима М. М. Принцип забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення як конституційна засада українського судочинства // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 84, ч. 1. С. 253–259. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.84.1.37. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/311557> (дата звернення: 22.01.2026).

12. Кройтор В. А. Принцип обов'язковості судових рішень у цивільному судочинстві // Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 3. С. 175–178. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-3/39. URL: <https://lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-uncategorised/160-3-2023> (дата звернення: 24.01.2026).

13. Проць І. М. Співвідношення законодавства про адміністративне судочинство та про адміністративні правопорушення // Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 1. С. 374–379. DOI: 10.24144/2788-6018.2023.01.63. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/280057> (дата звернення: 22.01.2026).

14. Залужний В. Ф. Адміністративно-правові засади дисциплінарної відповідальності військовослужбовців Збройних Сил України: поняття, особливості юридичної природи та змісту // Право та державне управління. 2022. № 2. С. 95–102. DOI: 10.32840/pdu.2022.2.12. URL: <https://pdu-journal.kpu.zp.ua/issue-2-2022> (дата звернення: 24.01.2026).

15. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 21.01.2026).